

Adina GUȚU*

CONSIDERAȚII PRIVIND FONDAREA SOCIETĂȚII LUI IISUS

Consideration on the Foundation of the Society of Jesus

Abstract:

The present paper presents the story of a Spanish soldier, who became the founder of the well-known Society of Jesus. Before being the founder of the Jesuit order, Ignatius went through different intellectual and spiritual transformations. After completing his education, Ignatius of Loyola gathered members from among intellectuals and submitted his ideas of converting the heathen. Together they became the most effective religious order of the Papacy against Protestantism. After the foundation of the Jesuit order, the Supreme General of the Society of Jesus organised the Jesuit members in different classes and colleges, so as to manage their missions throughout the world.

Keywords: Society of Jesus, Ignatius of Loyola, foundation, Jesuits, organization.

*

Câteva considerații asupra vieții și activității lui Ignatius de Loyola

În regatul Navarrei, nordul Spaniei, într-o regiune în care bărbații generoși, pasionați și viteji, își formaseră caracterul în însăși „severitatea naturii”, se născuse fondatorul „Societății lui Iisus”. Spaniolul basc Don Inigo Lopez de Recalde, Ignatius de Loyola pentru istorie, s-a născut în castelul Loyola, provincia Guipuzcoa în anul 1491¹.

A fost fiul cel mai mic din cei treisprezece copii ai unuia din cei mai importanți nobili spanioli², „de statură mijlocie, cu o fire obscură, ochi pătrunzători dar cu o înfățișare plăcută”³. Tatăl său, un om de cuvânt îl plasează ca paj la vârsta de cincisprezece ani la curtea regelui Ferdinand, însă crescuse plictisit de veselile și frivolitățile curții⁴.

* Masterandă anul I, *Spațiul Românesc între Orient și Occident*, Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie de la Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați.

¹ Edmond Paris, *Istoria secretă a iezuiților*, p. 10, consultat la data de 21. 02. 2012-02-22 <http://www.scribd.com/doc/14097719/Istoria-Secreta-a-iezuitilor>.

² J. A. Wylie L. L. D, *History of the Jesuits*, excerpted from the massive 2 vol. History of the Protestantism, consultat la data de 21.02.2012 www.sundaylaw.com.

³ G. B. Nicolini, *History of the Jesuits; Their origin, progress, doctriness, and designes*, London, 1854, p.10.

⁴ J. F. X. Conor, S. J., *The autobiography of St. Ignatius*, New York, 1900, consultat la data de 21.02.2012 <http://www.gutenberg.org/files/24534/24534-h/24534-h.htm>.

Prin urmare cavalerul rătăcitor dornic de faimă și renume pe câmpul de luptă se „consolează” în slujba Viceregelui de Navarra, unde își va începe cariera sa de soldat finalizată brutal și brusc printr-un accident care îl va schimba din punct de vedere fizic, spiritual și profesional⁵.

Spania în acea vreme se lupta să izgonească maurii, a căror prezență pe pământul ei a socotit-o o insultă la adresa independenței sale și un afront al credinței sale. Deși conflictul lua sfârșit în Spania acesta se mutase în Africa. Sufletul înflăcărat al lui Ignatius se cerea în mod iminent evidențiat printre luptători și totodată să transmită posterității un nume⁶.

Drept consecință în anul 1521 îl regăsim pe Ignatius de Loyola printre cei care luptau pentru apărarea orașului Pampeluna care fusese asediat de francezii conduși de contele Andre de Foix, Lordul Esparrei⁷. Entuziasmul eroului nostru pe câmpul de luptă este lovit la propriu de o ghiulea care-i va zdrobi piciorul, rămânând toată viața sa șchiop în pofida multiplelor operații de refacere a piciorului drept⁸.

După treisprezece zile la Pampeluna unde Ignatius primise cele mai bune îngrijiri din partea medicilor armatei franceze el a fost dus de victorioși la fratele său, Martin Garcia, în castelul Loyola.⁹ Vacarmul său lăuntric și totodată transformarea spirituală se va produce pe fondul suferințelor cauzate de nenumăratele intervenții chirurgicale realizate fără anestezie. Părintele Gonzalez, cel care i-a consemnat viața de la sursa directă, Ignatius de Loyola, ne mărturisește:

„De sărbătoarea Sfintului Ion doctorii au fost rezervați în privința recuperării sale și a fost sfătuit să se spovedească. Primind sacramentele în ajunul sărbătorii Sf. Petru și Pavel, spre seară doctorii i-au spus că dacă pînă la miezul nopții nu erau schimbări în bine, el sigur ar fi murit. Avînd mare credință în Sf. Paul ...a început să se întremeze”¹⁰.

Ignatius, viitorul călugăr-soldat, eliberat din ghearele morții va petrece perioada convalescenței prin lecturarea unor cărți care l-a început l-au dezgustat, dar pe măsură ce aprofunda lectura, în mintea sa i se implementase ideea de a deveni el însuși un sfânt și de a se dedica lui Dumnezeu¹¹.

Noua sa carieră era acum guvernată de obediență iar influența cărților citite care vizau viața lui Iisus Hristos și a Fecioarei Maria, se datora lipsei de educație și șocului pe care-l suferise, ajungând astfel să se deschidă calea apostolatului pentru Ignatius¹². R.P. Rouquette, unul dintre fii săi

⁵ E. Paris, *op. cit.*, p.11.

⁶ J.A. Wylie L. L. D., *History of the Jesuits*, excerpted from the massive 2 vol. History of the Protestantism consultat la data de 21.02.2012 www.sundaylaw.com.

⁷ M. F. Cusack, *The Black Pope. A history of the Jesuits*, London, p.28., consultat la data de 21.02.2012 <http://www.scribd.com/doc/77778991/The-Black-Pope-M-F-Cusack>.

⁸ *Ibidem*, p.29.

⁹ E. Paris, *op. cit.*, p.11.

¹⁰ J. F. X. Conor, *op. cit.*

¹¹ *Ibidem*.

¹² M. F. Cusack, *op. cit.*, p.29 .

spirituali, ne relatează: „El punea cărțile deoparte și visa cu ochii deschiși. Un caz clar de visare în stare trează; Aceasta era o continuare în aria maturității a jocului imaginar din copilărie...”¹³. Această descriere prefigurează viitoarele cerințe pe care „fii săi”, viitorii soldați ai ordinului trebuia să le îndeplinească.

Înainte de a-și abandona camera de suferință pentru a se desăvârși în viață precum sfinții pe care îi citise, Ignatius depune un jurământ la Mănăstirea din Montserrat în care își va depune arma de luptă în fața icoanei Sfintei Maria, în care se autoproclamă sclavul acesteia.

Ignatius de Loyola își petrecuse toată noaptea oferindu-și rugăciunile, devotându-se trup și suflet și de asemenea „dedicându-se” din nou printr-un jurământ solemn, ca începând cu acea zi să nu mai cunoască alt maestru decât pe Iisus și nici o altă stăpână decât pe Fecioara Maria, mama lui Iisus, servindu-i și apărându-i împotriva tuturor până în ultima zi a vieții sale¹⁴.

După această jertfire a propriului său destin, viitorul său țel era să plece la Ierusalim, ca misionar pentru convertirea păgânilor. Însă, ciuma care bântuia la Barcelona, îi îngreunase prin urmare călătoria. Fiind nevoit să stea la Manresa aproape un an, Ignatius de Loyola se va supune unor diferite „tratamente”: „Își flagela trupul până îi dădea sângele. A postit până a avut viziuni, și cu cât se flagela mai mult cu atât mai multe viziuni avea, și cu cât avea mai multe viziuni cu atât mai mult postea...Dar Loyola tot nu se simțea împlinit fiind bătut de demoni și răpus de îndoieli, aparițiile demoniacale fiind pentru el realități”¹⁵.

Scopul acestor mortificări era drumul sigur către canonizare în cadrul Bisericii Catolice deoarece Loyola știa că este cea mai înaltă distincție pe care biserica o putea conferi. Dacă pierduse șansa de a fi consemnat în anele țării sale ca un distins general, acum era oportunitatea lui de a-și plasa numele în cadrul bisericii, demn de un loc în altarele sale¹⁶.

Practica pe care Ignatius a oferit-o ca o jertfă pentru propriul său ordin a vizat abandonul în contextul viziunilor și revelațiilor și „uitându-se adânc înlăuntrul minții sale înnorate a verificat spusele înțeleptului”¹⁷.

După ascetismul practicat în câteva luni, Ignatius Loyola publicase o carte de mici dimensiuni care îi amplificase renumele pentru sfințenia sa, constituind totodată manualul iezuiților. Cartea sa, se va numi „*Exerciții spirituale*” și reprezenta standardul cunoașterii practicii religioase iezuite mai ales că Ignatius încărcat de ideile sale religioase, se înfățișa propriului Hristos ca un general care luptă pentru gloria Divină, chemându-și toți

¹³ E. Paris, *op. cit.*, p.12.

¹⁴ J. M. S. Daurignac, *History of the Society of Jesus, from its foundation to the present time*. vol. I., 1865. p. 4.

¹⁵ M. F. Cusack, *op. cit.*, p. 30-31.

¹⁶ *Ibidem*, p. 34.

¹⁷ J. A. Wylie L. L. D., *History of the Jesuits*, excerpted from the massive 2 vol. History of the Protestantism, consultat la data de 22.02.2012 www.sundaylaw.com.

oamenii să se reunească sub spectrul său, adică o armată în care Iisus este comandantul.

Mântuit și eliberat de spasmele propriei sale imaginații, Generalul suprem se hotărâse să întreprindă misionarismul în Țara Sfântă. Pe data de 1 septembrie 1523 ajunse la Ierusalim dar fusese împiedicat de conducătorul franciscan al provinciei să-și desfășoare activitățile, deoarece prozelitismul său prematur ar fi periclitat „pacea firavă dintre creștini și turci”¹⁸.

Chiar dacă Loyola ar fi primit permisiunea de a practica convertirea în rândul păgânilor nu ar fi reușit, întrucât lipsa elementelor de baza ale Creștinismului, pe care el dorea să le utilizeze în predică și limba necunoscută al celor pe care vroia să-i inițieze, reprezentau dificultăți care în mod cert l-ar fi condus la un eșec în viitoarea sa carieră.

Resemnat, Ignatius ia în serios ideea de a se pregăti din punct de vedere profesional astfel încât, după întoarcerea sa din Ierusalim, îl regăsim la o școală din Barcelona unde se pregătise pe parcursul a doi ani. Viitorul General Suprem al Societății lui Iisus, care pe atunci avea vârsta de 34 de ani, învățase elemente de bază ale limbii latine împreună cu copii de gimnaziu, iar în anul 1526 Loyola se afla la Alcala unde studiasse la o universitate înființată de cardinalul Ximenes¹⁹.

Pe lângă cultivarea sa intelectuală, înfățișarea sa ce denota o pietate fanatică, veștmântul său croit dintr-un material dur și discursul înfocat, reprezentaseră și ele o atracție pentru public, câștigând 5 discipoli²⁰. Ignatius era conștient de faptul că proiectul său nu se putea realiza fără discipoli care să asculte și să execute ordinul Generalului. Recruții nu știau mai mult decât maestrul lor dar erau de acord să poarte un singur veștmânt pentru a se individualiza în societate.

Cu toate astea succesul inițial al lui Loyola fusese zdruncinat însă de invidia celorlalți călugări și preoți din Alcala. Consecințele au fost denunțul compatrioților invidioși și frățiilor religioase către Inchiziție, a lui Ignatius Loyola. Închis sub acuzația de practicare a misticismului în predicile sale, eroul nostru a fost considerat drept unul dintre *Alumbrados*²¹.

Această acuză nu ar fi nefondată întrucât în faimoasele „Exerciții spirituale”, între direcțiile impuse de „General” și cele date novicilor budiști există o legătură în ceea ce privește metodele de practicare a exercițiilor²². Presupusa legătură cu Alumbrados i-au periclitat cariera pentru o perioadă de timp la Alcala însă a fost achitat de erezie.

Ignoranța sa teologică a fost sever condamnată și totodată prevenit de inchizitor să nu mai predice sub aureola ignoranței, de asemenea, obligat să-și „abandoneze” haina excentrică și să se orienteze către alte universități. Cu toate astea, influența sa asupra a două femei din Alcala potențate din punct

¹⁸ E. Paris, *op. cit.*, p. 14.

¹⁹ G. B. Nicolini, *op. cit.*, p. 22.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ Termenul îi desemnează pe „iluminații” Inchiziției.

²² M. F. Cusack, *op. cit.*, p. 37.

de vedere financiar, pe care le îndemnase să-și părăsească căminul pentru a întreprinde o expediție, în scopul perfecționării smereniei, a atras din nou privirile Inchiziției²³.

Rudele acestor femei nu au văzut intervenția lui Loyola într-o lumină favorabilă întrucât va fi din nou închis în închisoare. Abandonat de discipolii săi care se vor întoarce în cadrul societății „civile”, Loyola va fi eliberat și pregătit să-și elaboreze planurile de convertire la Paris, însă mai rezervat față de celelalte experiențe anterioare²⁴.

În secolul al XVI-lea Universitatea din Paris era printre cele mai renumite din Europa, iar printre studenți săi erau și partizanii lui Luther. Ignatius conștient de această realitate își completează studiile întrând pe data de 2 februarie 1528 în rândurile studenților, fără să știe că se va confrunta cu reforma protestantă.

Încă din prima zi simțise că găsisese locul în care Dumnezeu îi destinase formarea nucleului „Societății lui Iisus”, dar prima sa datorie era să fie pregătit din punct de vedere intelectual. Prin urmare după ce își reia studiile clasice la Colegiul Montaigu, Loyola urmează cursul de filosofie la Colegiul din Sf. Barbara²⁵.

În acel colegiu, în ochii lui Ignatius, se distinsese un tânăr, a cărei blândețe și pietate solidă i-a atras profunda admirație a „Generalului”. Pe numele său Peter le Fevre, fiul unui agricultor din Vilaret (aproape de Geneva), era un tânăr plin de calitate, și prieten apropiat al lui Francis Xavier, un nobil din Navarre, pasionat de literatura și a cărei unică dorință era aceea de a fi admis la Universitatea din Paris²⁶.

Xavier fusese profesor la Colegiul din Beavais și se aștepta să dețină o funcție ecleziastică importantă, atât datorită poziției sale sociale cât și cunoștințelor intelectuale. Atât Xavier cât și Le Fevre aveau o poziție importantă în Universitatea din Paris, cei doi oferind armonia și vitalitatea de care ordinul avea nevoie și fără de care probabil ar fi eșuat²⁷.

Dōn Inigo se putea lauda cu doi recruți pentru a sa *militia* însă nu era suficient. De asemenea, aspiranții la o nouă viitoare societate religioasă nu se sfiau în a-și exclama dorința întrucât Loyola cât timp a stat în Spania a dobândit o reputație caracterizată prin sfințenie și pietate iar „achiziționarea” altor partizani nu presupunea o muncă dificilă. James Lainez d'Almazon și Alphonsus Salmeron din Toledo, deși nu l-au văzut niciodată, s-au îndreptat spre Paris cu scopul de a urma direcțiile spirituale ignațiene. De asemenea Simon Rodriguez din Azevedo și Nicolas Alfonso, supranumit Bobadilla, după numele satului său, ambii distinși profesori în tinerețe la Universitatea din Alcalá s-au înscris în rândurile generalului

²³ Theodor Griesinger, *The Jesuit. A complete history of their open and secret proceeding from the foundation of the order to the present time*, London, 1903, p. 67.

²⁴ Joseph McCabe, *A candid history of the Jesuits*, New York, 1913, p. 11.

²⁵ J. M. S. Daurignac, *op. cit.*, p. 7.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ M. F. Cusack, *op. cit.*, p. 40.

Ignatius²⁸. După ce le-a testat vocația prin intermediul „Exercițiilor spirituale”, Ignatius le oferă un statut de egalitate și le propune să se consacre prin intermediul unor jurăminte solemne în serviciul și gloria Dumnezeuului atotputernic²⁹.

Repere privind fondarea Societății lui Iisus

Pe data de 15 august 1534, Ignatius Loyola urmat de tovarășii săi intrau în capela bisericii Montmartre din Paris pentru a-și depune jurămintele. Singurul preot din cadrul acestei grupări era Peter le Fevre care, după ce oficiase slujba liturgică, restul membrilor urmaseră jurământul de castitate și obediență și încă un jurământ solemn în care-și dedicau viețile convertirii păgânilor³⁰.

Prin cuvintele *Ad majorem Dei gloriam*, cuvinte prin care Ignatius își terminase jurământul au fost repetate și de ceilalți discipoli. Acestora le-au fost adăugate și inițialele I.H.S. semnificând *Jesus Hominum Salvator*, Iisus salvatorul omenirii³¹.

Însă dacă circumstanțele nefaste ar fi dus la împiedicarea jurământului care stătea la baza misiunii lor, iezuiții trebuiau să se supună la dispoziția Papei, și așa se va și întâmpla, deoarece războiul între Republica Venețiană și Imperiul Otoman vor închide „porțile” Asiei pentru misionarii iezuiți³².

În anul 1535 Ignatius a plecat la Biscay, iar ceilalți tovarășii rămâneau să-și finalizeze studiile în Paris, dar urmau apoi să se reunească pe 25 Ianuarie 1537 la Veneția. Activitatea lui Loyola în orașul mai sus menționat a avut în vedere îngrijirea bolnavilor, convertirea păcătoșilor, „dăruirea” exercițiilor spirituale, și practicarea mortificării, petrecându-și cea mai mare parte a nopții în rugăciune³³.

În absența sa, discipolii săi reușiseră să atragă și alți aderenți: Claude Lejay, John Codure și Pasquier Brouet, teologi ai Universității din Alcalá sub îndrumarea lui Peter Lefevre au solicitat să fie admiși în Societate.

Ignatius ajunsese în Veneția mai devreme de termenul dat, 31 decembrie, 1535 și era hotărât să-și manifeste obediența față de Suveranul Pontif. Astfel, Inigo, împreună cu Lefevre și Laynez au mers la Roma iar ceilalți membri s-au adresat tuturor universităților faimoase din Italia pentru a recruta noi membri, atât de necesari societății pentru combaterea viciului și ereziei³⁴.

²⁸ J. M. S. Daurignac, *op. cit.*, p. 8.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ J. A. Wylie L. L. D., *History of the Jesuits*, excerpted from the massive 2 vol. *History of the Protestantism* consultat la data de 22.02.2012, www.sundaylaw.com.

³¹ Th. Griesenger, *op. cit.*, p. 20.

³² *Ibidem*, p. 10.

³³ J. M. S. Daurignac, *op. cit.*, p. 10.

³⁴ *Ibidem*, p. 11.

Înainte de a-și lua rămas-bun de la adepții săi acesta îi sfătuiește în felul următor: „Pentru cei care întrebă cine suntem, le vom replica că suntem soldați ai Bisericii Sfinte, înrolați sub steagul lui Iisus Hristos și formăm societatea lui Iisus³⁵”. Deși ordinul își constituise baza, iezuiții trebuiau să intre în legalitate și să devină oficial prin aprobarea Pontifului.

Înainte aprobării de către Papă pentru înființarea societății religioase, ordinul trebuia mai întâi să aibă și un General Superior. Prin urmare este de la sine înțeles că primul care a deținut această funcție a fost Ignatius de Loyola în pofida „refuzurilor” sale vehemente în fața adepților săi.

Casa ocupată de societate la momentul fondării a fost cea numită Melangolo și a fost situată în Piazza Morgana. Pentru fondarea unui nou ordin religios regulile Bisericii Romano - Catolice presupuneau aprobarea superiorului ecleziastic³⁶.

Generalul Superior îl cunoaște la Viena pe Pierre Caraffa, ulterior Papa Paul al IV-lea, fondatorul Ordinului religios al Teatinilor. Caraffa dobândise o foarte mare influență iar Ignatius se „atașează” de acesta, servindu-l cu răbdare și devotament în spitalul pe care îl conducea, devenind la scurt timp prietenul lui Caraffa.

De menționat este că Societatea lui Iisus nu s-ar mai fi fondat dacă Caraffa nu i-ar fi refuzat propunerile lui Loyola, și anume de reformator al unui ordin deja format, cel al Teatinilor. Pentru Inigo, a cărui orgoliu îl împiedicase să joace un rol secundar, de simplu membru într-un ordin în care altcineva deținea autoritatea, l-au determinat să-și fondeze propriul ordin.

Ignatius mai hotărât ca niciodată își trimisese adepții la Roma pentru a-i cere binecuvântarea Papei³⁷. După acest episod Ignatius, Laynez și Lefevre cer audiența Papei, iar cel care ocupa scaunul Sf. Petru în acel moment era Paul Farnese –același papă care deschisese și conduse în cea mai mare parte Conciliul de la Trent; a fost de asemenea cel care și-a ridicat mâinile sfinte pentru a binecuvânta pe cei care vor împrăștia sângele protestant³⁸.

Primirea Papei a fost mai mult decât copleșitoare pentru membrii Societății însă intențiile iezuiților de a fonda ordinul, nu l-au impresionat pe Pontif. Nici Ignatius nu renunțase, și consultându-se cu tovarășii săi îi convinse să mai închine un jurământ de obediență către Sfântul Scaun și către Papă, cu expresa obligație de a se duce fără renumerație în orice parte a lumii unde ar vrea Papa Paul al III-lea.

Atunci când Papa a citit documentele care conțineau regulile noului ordin el a exclamat: „*Digitus Dei hic est!*”³⁹ De îndată el a delegat o comisie format din trei cardinali pentru a examina complet meritele instituției

³⁵ R. W. Thompson, *The footprints of the Jesuits*, New York, 1894, p. 44.

³⁶ M. F. Cusack, *op. cit.*, p 52.

³⁷ G .B. Nicolini, *op. cit.*, p. 25.

³⁸ *Ibidem*, p. 26.

³⁹ „Degetul lui Dumnezeu este aici”.

propuse; una din comisii însă, Cardinalul Guidiccioni, președintele, s-a opus formării noului ordin⁴⁰.

În ajutorul lor s-au aflat diferite personaje care în mod indirect vor ajuta la constituirea ordinului: la solicitarea cardinalului Sf. Angelo, Papa împreună cu acordul lui Ignatius, le-au permis preoților Laynez și Lefevre să-l ajute pe cardinal într-o misiune în Parma unde ar fi contribuit misiunea de respingere a ereziilor din acel oraș.

Tot la ordinul Papei, Layez a fost trimis în Brescia să combată ereziile luterane, iar Rodriguez și Xavier la ordinul regelui John III s-au îndreptat spre Portugalia și de acolo spre India⁴¹. Opinia cardinalului se schimbă de îndată după acțiunile iezuiților declarându-i Papei Paul al III-lea că este forțat să facă o excepție în favoarea Societății lui Iisus: „*Se pare că această societate este absolut necesară pentru stărpirea acelor abuzuri de care biserica este afectată*”⁴². Pe data de 27 septembrie 1540 Papa Paul al III-lea a emis faimoasa bulă *Regimini Militantis Ecclesiae*, aprobând noul ordin sub numele de *Societatis Jesu*⁴³. Extractul din bula papală este relevant: „Episcopul Paul, Slujitorul slujitorilor lui Dumnezeu, pentru o consemnare veșnică. Prezidat de dorința lui Dumnezeu asupra conducerii bisericii. Întrucât în ultima perioadă am observat că fiul nostru iubit Ignatius de Loyola și Peter Lefevre, James Lainez, Claudius Le Jay(...) inspirați de Duhul Sfânt au venit din diverse regiuni ale globului s-au întâlnit împreună și au renunțat la seducțiile acestei lumi și și-au dedicat viața slujirii veșnice stăpânului nostru Iisus Hristos...pentru instrucția tinerilor și a altor persoane ignorante ale Creștinătății; peste toate astea, pentru consolarea spirituală a credinței în Hristos, prin audierea confesiunilor;...Noi primim asociația sub protecția noastră și a Scaunului Papal...”⁴⁴.

Printre rândurile bulei emise era stipulat și numărul membrilor, care se limita doar la 60 de persoane. Însă această restricție nu a fost respectată pe parcursul anilor, deoarece societatea nu era destinată doar pentru combaterea ereziilor ci și pentru a mări numărul discipolilor care ar fi format un *Phalanx Jesu* (o asociație a războiului) prin care să lovească „teroarea” ce se abătea asupra Bisericii⁴⁵.

⁴⁰ J. McCabe, *op. cit.*, p. 24.

⁴¹ J. M. S. Daurignac, *op. cit.*, p. 21-22.

⁴² *Ibidem*.

⁴³ *Articol Catholic Encyclopedia*, consultat la data de 22.02.2012, pe: <http://www.newadvent.org/cathen/>.

⁴⁴ G .B. Nicolini, *op. cit.*, p. 28-29.

⁴⁵ Th. Griesenger, *op. cit.*, p.35.

Organizarea Ordinului Iezuit

Ignatius de Loyola a fost ales formal ca prim General în anul 1541 de către membrii săi, puterea fiind concentrată în mâinile Generalului⁴⁶. De asemenea fiecare membru trebuia să depună un jurământ de obediență, Generalul revenindu-i puterea de a admite sau respinge aspiranții ordinului. Superiorul era în permanența informat de tot ceea ce se întâmplă în toate regiunile unde activau iezuiții.

Vârfurile caselor iezuite și al colegiilor din Europa făceau un raport săptămânal asupra provinciilor lor și asupra tuturor problemelor. Însă și Generalul răspundea în fața unui consiliu consultativ⁴⁷ care nu era ales de el dar care nu-i îngrădea autoritatea în ceea ce privește Societatea lui Iisus⁴⁷.

„Să fim convinși că totul este bine și corect când este poruncit de Superior”... sau „Chiar dacă Dumnezeu ți-ar da un animal fără minte ca stăpân, să nu eziți să I te supui ca unui stăpân și conducător pentru că Dumnezeu a poruncit așa”, erau cuvintele prin care Ignatius Loyola își îndemna membrii Societății spre o pioșenie fanatică, iar în lucrarea *Sententiae asceticae* Generalul le explica cum ar trebui să fie caracterul unui bun păstor: „O abilitate inteligentă împreună cu o puritate mediocră este mai bună decât o mare sfințenie cuplată cu o mai mare abilitate. Un bun păstor de suflete trebuie să știe cum să ignore multe lucruri și să nu pretindă că le înțelege. Odată ce el este stăpân al voințelor, el este în stare să-și conducă ucenicii oriunde vrea el. Oamenii sunt absorbiți în întregime de interese trecătoare, așa că nu trebuie să le mai vorbim prea apăsător despre sufletele lor: asta ar fi ca și cum a-I arunca cârligul fără momeală”⁴⁸.

Ignatius a trasat de la începutul carierei sale direcțiile pe care trebuia să le urmeze membrii care trebuiau să vadă în persoana Superiorului „nu un bărbat supus erorilor și greșelilor, ci ca pe Hristos însuși, care este suprema înțelepciune, Dumnezeu nemărginit, iubirea infinită, care nu poate fi nicicum trădată...”⁴⁹.

În privința celor care aspirau la *Societatis Jesu* se impunea respectarea ierarhiei împărțită în patru clase: Predicatorii, Co-adjuncții, Studenții și Novicii. Dar mai exista o a treia clasă care contribuia la amplificarea puterii ordinului, compusă din laici din toate păturile, adică de la ministru până la umilul pantofar. Printre acești „parteneri” care constituiau această clasă se regăseau și numeroase femei care aveau rolul de spioni ai Companiei⁵⁰.

După alegerea Generalului al doilea pas îl reprezenta „Constituția” societății, o altă lucrare renumită. În munca sa, Loyola a acceptat ajutorul lui

⁴⁶ Blair Neatby, *The Programme of the Jesuits*, London, 1903, p. 26.

⁴⁷ *Ibidem*, p. 29.

⁴⁸ E. Paris, *op. cit.*, p. 18-19.

⁴⁹ B. Neatby, *op. cit.*, p. 35.

⁵⁰ G. B. Nicolini, *op. cit.*, p. 45.

Layne, cel mai abil dintre convertorii săi⁵¹. Constituțiile au fost declarate ca fiind revelații transmise de Dumnezeu oferind absolută autoritate asupra membrilor săi. Instrucțiunile și canoanele nu erau comunicate tuturor membrilor societății ci erau cunoscute doar „elitelor”.

Puterea legislativă rămânea în mâinile Generalului și a congregației care-l reprezenta însă această ordine a fost modificată după moartea lui Loyola, Layne succesorul său asumându-și doar pentru el dreptul de a face reguli. Această situație a dus la o conducere despotică fără controlul Superiorului.

Generalul era Societatea însăși, stabilea membrii societății, puterile pe care le putea exercita și totodată misiunile pe care trebuiau să le îndeplinească, sau dimpotrivă să anuleze orice misiune după bunul său plac⁵². Din camera sa din Roma ochii pasionați ai Generalului urmărea călătoriile supușilor săi din toate colțurile lumii. În ochii săi pătrunzători se ascundea o imensă energie și putere de intrigă travestită prin umila sa aparență⁵³.

Primele case sunt cele ale Profesaților sau Predicatorilor⁵⁴ iar în următoarea ordine vin colegiile sau casele de novice și școlari, prezidați de Rectori sau Superior. În fiecare an o listă cu casele și membrii societății, talentele, virtuțile și eșecurile fiecăruia era înșirată în fața Generalului. În acest context se înscria și trecutul istoric, calitățile pozitive și negative ale fiecărui membru al Societății, gândurile secrete. Înclinațiile de asemenea au fost strict examinate și consemnate minuțios pentru Generalul Suprem. Dar cea mai importantă obligație era aceea că nimeni nu se putea înrola în Societatea lui Iisus fără a nu fi supus unui curs continuu de formare⁵⁵.

Noviciatul se desfășura timp de doi ani și putea fi scurtat sau prelungit la dorința Generalului. Novicii trebuiau să urmeze 6 exerciții principale prin care erau testați: Trebuiau să se dedice pe parcursul unei luni exercițiilor spirituale, autoexaminării, confesiunii păcatelor, meditației, și contemplării vieții, morții, învierii și ascensiunii lui Hristos. Următoarea lună trebuia să o dedice îngrijirii bolnavilor într-un spital pentru a demonstra detașarea lor de vanitățile și fastul lumii. A treia lună trebuiau să cerșească din ușă în ușă pentru a se obișnui inconveniențelor hrănirii și adăpostului sau puteau să servească în continuare încă o lună în spital la discreția Superiorului. Ei trebuiau să se supună celor mai servile slujbe a casei în care intrau pentru a oferi un bun exemplu în toate lucrurile.

Novicii trebuiau să ofere instrucțiuni în învățarea creștină a băieților, sau bătrânilor neînvățați, fie public fie privat. Când existau suficiente dovezi

⁵¹J. Wylie L. L. D., *History of the Jesuits*, excerpted from the massive 2 vol. History of the Protestantism consultat la data de 19.02.2012 www.sundaylaw.com.

⁵² *Ibidem*.

⁵³ J. McCabe, *op. cit.*, p. 40.

⁵⁴ Termenul în limba engleză este cel de *Professed*.

⁵⁵ J. A. Wylie L. L. D., *History of the Jesuits*, excerpted from the massive 2 vol. History of the Protestantism, consultat la data de 21.02.2012 www.sundaylaw.com.

care să certifice perfecționarea pe timpul probei, Novicele poate să predice, să asculte confesiuni, sau oricărei practici în care circumstanțele îl pot angaja⁵⁶.

După acest interval de verificări și bineînțeles dacă erau satisfăcătoare, novicele depunea jurămintele de obediență, de castitate în Campania lui Iisus și să trăiască prin ea și să înțeleagă toate lucrurile potrivit Constituției Societății. După ce novicele depunea jurămintele, el trebuie să aștepte o perioadă nedeterminată până când Generalul decidea unde servea mai bine Societății lui Iisus.

Studentii: Novicii erau admiși după jurământ în casa Studenților, iezuiții având suficiente colegii, amplu înzestrate de adepții bogați iar studenții care păreau a fi cei mai bogați ajungeau să fie printre cei săraci, deoarece ei nu mai aveau controlul cheltuielilor propriilor bani⁵⁷.

Printre rândurile studenților se distingeau două categorii: „Cei primiți” și „Cei aprobați”. Cei dintâi sunt candidații care erau testați pentru admitere, iar cei din urmă erau cei care își completeau noviciatul și depuneau jurămintele. Fiecare novice și fiecare student aspira să fie admis în casa Profesorilor sau a Predicatorilor întrucât din ambele case rezida toată puterea și autoritatea ordinului⁵⁸.

Preparatorii. A treia clasă a iezuiților consta în Preparatori temporali și spirituali, cei dintâi neavând dreptul de a fi admiși în ordinele sfinte, ei fiind de fapt portarii, bucătarii, administratorii și agenții Societății. Preparatorii spirituali erau preoții care trebuie să aibă calități intelectuale pentru a „aizi” confesiunile, a învăța sau a predica⁵⁹.

Rectorii colegiilor și superiorii caselor iezuite erau numiți din această categorie și aveau obligația să se mai supună unui al treilea an de probe, pentru a-și îmbunătăți aptitudinile spirituale⁶⁰.

Predicatorii constituiau prin excelență societatea și cunoșteau cele mai adânci secrete, ei stăpânind cea mai mare putere din cadrul Companiei lui Iisus. Ei trebuiau să facă imense sacrificii iar Generalul era pentru ei Dumnezeu. În postura de Predicator, iezuitul trebuia să se pregătească fără nici un fel de contestări, să plece în orice regiune din lume, și în orice misiune în care Papa ar fi vrut să-l trimită⁶¹.

Pe lângă jurămintele banale, predicatorii depuneau un al patrulea jurământ - de obediență a Sfântului Scaun potrivit Constituției; ceremonia trebuia să aibă loc în biserică, lucru care la ceilalți nu se întâmpla.

Provincialii erau aleși de General din rândurile predicatorilor fiind stabiliți pe o perioadă de trei ani, și în care era acceptat sau demis la dorința

⁵⁶ G. B. Nicolini, *op. cit.*, p. 46-47.

⁵⁷ R. W. Thompson, *The principles of the Jesuits*, New York, 1843, p. 29.

⁵⁸ G. B. Nicolini, *op. cit.*, p. 49.

⁵⁹ R. W. Thompson, *op. cit.*, p.37.

⁶⁰ *Ibidem*, p. 39.

⁶¹ J. A. Wylie L. L. D., *History of the Jesuits*, excerpted from the massive 2 vol. History of the Protestantism, consultat la data de 21.02.2012 www.sundaylaw.com.

Generalului. Importanța Provinciei de care aparține provincialul depindea de numărul caselor sau colegiilor stabilite în „granițele” sale.

Rectorii, Superiorii și Administratorii.

Rectorii erau însărcinați cu supravegherea colegiilor, ei fiind aleși din cadrul clasei preparatorilor spirituali, pe o perioadă nedeterminată.

Superiorii aleși tot din aceeași categorie mai sus menționată aveau în subordine Casele Primei și celei de-a doua Probații. Fiecare din acești oficiali deținea o putere absolută asupra subordonaților, comparată fără rețineri cu cea a Generalului asupra tuturor membrilor Societății lui Iisus. Administratorii erau aleși de General din cadrul preparatorilor temporali care aveau întreaga conducere asupra legăturilor caselor sau colegiilor.

Rectorii și Superiorii erau omiși în a avea preocupări de orice natură pentru că formau un grup distinct din sistemul admirabil iezuit, prescriind doar pentru fiecare clasă a iezuiților sarcini particulare⁶². Această situație a contribuit la sporirea și succesul Societății, atâta timp cât regulile erau observate. Toți acești funcționari aveau ofițeri subalterni, care îi ajutau să se „elibereze” de obligațiile lor.

Provincialii, Rectorii, Superiorii și unii din Predicatori formau Congregația provincială, unde problemele districtului erau discutate și de aici delegații care erau trimiși Generalului erau aleși⁶³. În decursul celor 50 de ani Ignatius Loyola a rămas la Roma, făcând doar misiuni mai puțin importante și scurte, corespondența pentru conducerea Societății nepermițându-i să aibă o conducere activă⁶⁴.

În anul 1551 starea sa de sănătate se înrăutățește și își reunește vechii discipoli pentru a revizui constituțiile și totodată pentru a le lăsa conducerea în mâinile lor, însă ei refuză să accepte retragerea sa ca Superior⁶⁵.

În anul 1554 Părintele Nadal deținea funcția de vicar-general, dar adesea era trimis ca delegat în numele lui Loyola, iar prin Polanco, Dōn Inigo ajunsese să conducă direct prin el. Ceilalți discipolii ai săi au fost însărcinați cu misiuni în diferite regiuni ale Europei: Rodriguez plecase în anul 1540 la Lisabona, unde fondase ulterior provincial portugheză și unde a primit distincția de Provincial pe data de 10 octombrie 1541⁶⁶.

Sf. Francis Xavier l-a urmat pe Rodriguez și a devenit Provincial al Indiei în anul 1549 iar în septembrie 1541 Salmeron și Rodriguez și-au început misiunea primejdioasă în Irlanda. Începuturile Societății în Germania în anul 1542 sunt legate de Sf. Peter Lefevre cunoscut și sub

⁶² G. B. Nicolini, *op. cit.*, pp. 54-55.

⁶³ *Ibidem*, p. 56.

⁶⁴ Articol *St. Ignatius Loyola* în *Catholic Encyclopedia*, consultat la data de 21.02.2012 <http://www.newadvent.org/cathen/07639c.htm>.

⁶⁵ The Rev. Edward A. Ryan, *Ignatius of Loyola*, consultat la data de 21.02.2012 <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/350127/Saint-Ignatius-of-Loyola>.

⁶⁶ *St. Ignatius of Loyola* în *Catholic Encyclopedia* consultat la data de 19.02.2012 <http://www.newadvent.org/cathen/07639c.htm>.

numele de Peter Canisius, de Le Jay și Bobadilla. Ca reprezentanți în cadrul Conciliului de la Trent au fost nominalizați Laynez și Salmeron în anul 1546.

Pentru toate aceste misiuni Ignatius a scris instrucțiuni detaliate, încurajându-le munca prin scrisorile sale. Deși trăise singur la Roma Ignatius era cel care în fond conducea și care își încuraja tovarășii peste tot în lume.

În pofida condiției sale de sănătate Ignatius Loyola, fondatorul Societății lui Iisus, a continuat să conducă ordinul până la moartea sa survenită în anul 1556. Soldatul care eșuase în cariera armelor, reușise să-și consemneze numele său în istorie, fiind beatificat de Papa Paul al IV-lea în anul 1609 și canonizat de Papa Grigorie în al XV-lea în anul 1622, și sărbătorit de Biserica și de iezuiți pe data de 31 iulie 1556, data morții sale⁶⁷.

Bibliografie :

Catholic Encyclopedia, *apud*
<http://www.newadvent.org/cathen/07639c.htm>.

Cusack, M. F., *The Black Pope. A history of the Jesuits*, London: Printed by A. M. Robinson and Son, I, Lombard court, pp. 29-52 ., *apud*
<http://www.scribd.com/doc/2848449/The-Black-Pope-A-History-Of-The-Jesuits-by-MF-Cusack->.

Daurignac, M. S., *History of the Society of Jesus, from Its Foundation to the Present Time.*, translated by James Clements, volume I, Cincinnati: Published by John P. Walsh, 1865.

Dr. J. A. Wylie, *History of the Jesuits*, excerpted from the massive 2 vol. History of the Protestantism, Electronic Edition by: SundayLaw Countdown-www.sundaylaw.com.

Giard, Luce, *The jesuit college...Studies in the Spirituality of Jesuits*, 2008, pp.5-31., *apud* http://www.jesuit.org/wp-content/uploads/Studies_Spring_08.pdf.

Griesenger, Theodor, *The Jesuits. A complete history of their open and secret proceedings from the foundation of the order to the present time*, translated by A. J. Scott. M. D., third edition, London, W. H. Allen & Co., 1903.

Mc Cabe, Joseph, *A candid history of the Jesuits*, New York, 1913.

Neatby, W. Blair, M. A., *The programme of the Jesuits, a popular exposition*, London, 1903, pp. 26-37.

Nicolini, G. B., *History of the jesuits: Their Origin, Progress, and Doctriness and Designs.*, London: Henry G. Bohn, York Street, Covent Garden, 1854.

Paris, Edmond, *Istoria secretă a iezuiților*, p. 10-31, *apud*
<http://www.scribd.com/doc/14097719/Istoria-Secreta-a-iezuitilor>.

⁶⁷ *Ibidem*.

Randell Keith, trad. Mihail Raluca, *Reforma și Contrareforma Catholică*, Editura All, București, 2003.

Saint Ignatius Loyola, *The autobiography of Saint Ignatius*, edited by J. F. X. O'Connor, S. J., New York, Cincinnati, Chicago, Benzinger Brothers, 1899, apud <http://www.gutenberg.org/ebooks/24534>.

The Rev. Edward A. Ryan, *Ignatius of Loyola*, apud http://www.britannica.com/EÎ_Hrhecked/topic/350127/Saint-Ignatius-of-Loyola.

Thompson R. W., *The footprints of the Jesuits.*, Cincinnati: Cranston & Curts, New York: Hunt & Eaton, 1894.